

Jéz v Vodonosu in kar je še bolj potrebno.

Z ozirom na sostavek v 16. listu *).

Kot jezérsk rojak dobro poznam cerkniško jezero, pritoke njegove pa tudi odtok in požeravnike. Smém tedaj tudi besedico govoriti.

Vsi poglavitni požeravniki so res s plovjem, vejami in mnogotero drugo šaro in blatom tako zavlečeni, da cel teden ne požrejo toliko vode, kakor bi je en sam dan požerli, ako bi bili prav strebljeni. In to je krivo, da obilo obilo vozov sená se spridi, ali še narvečkrat vse v jezeru ostane, da se nič ne pridela. Kolika škoda je to za vse gospodarje, ki imajo senožeti v jezeru! Naj več škode pa se godí dolenjim Jezercom, kateri imamo skorej vse senožeti in pašnike v jezeru in še njive.

Jez sem si pridno prizadeval, da bi se jezerske jame v boljši stan pripravile. Leta 1844 smo se bili tega dela dobro poprijeli — in res je šla voda tako naprej, da namesto teršce in bičja se je zarastla trava. Le škoda! da vélike Karlovce nismo poznali! Naredil sem bil lahek čoln iz žaganic, da sta ga dva moža nesti mogla po kamniti jami Karlovci, in vendar je nesel tri može. Ž njim smo se čez podzemeljsko vodo po véliki Karlovci prepeljevali, in našli smo jéz, kateri vodo zaderžuje, da le takrat, kadar je prav velika, zamore čez-nj teči. Za ta jéz blezo kar svet stoji še noben človek vedil ni, ker se ni v nobenem popisovanji od njega nič bralo in tudi sicer nič od njega slišalo ni. Ko smo čez 183 sežnjev šli pod zemljo po Karlovci, smo prišli do neke skale, ktera je prestregla do sto voz vsake sorte čokov in lesa. Ta skala, ktera nas je ustavila, da nismo mogli več naprej, se v vodi moči; pod skalo je požeravnik, in skala ima okno ali luknjo, skozi katero smo velik prostor in vodo kakor morje gledali. Al čolničar nismo mogli skozi spraviti, ker je luknja premajhna bila, zato smo se nazaj vernili.

Čez ene dni potem smo šli od ževske žage do Škocijana. Tam smo pa še večji jéz našli. Tù smo vidili, kaj je tega krivo, da skozi tako jamo, skozi katero bi se senen voz lahko peljal, pa vendar voda, če ni prav velika, teči ne more. Tukaj smo vidili, kje ima pes svojo taco — in vendar bi se ti jézovi lahko odpravili. Al kdo bo kaj storil, ker še nobenega ni spraviti, da bi šel to pregledat, kar smo z velikim trdom najdlí! Naši ljudje se dela in stroškov bojé, in vendar bi se za cerkniško in ložko faro vzdignil s tem delom zaklad (šac), kakoršnega še nikoli ni bilo in ga tudi ne bo, ako bomo vedno le roke križem držali. Da bi se pač višja gosposka tù sem ozerla in pognala to velikovžno delo.

Tukaj tukaj so tisti nesrečni in škodljivi jezovi, da se lahko reče: kako dolgo jih bomo še terpeli? ne pa jéz v Vodonosu, kateri še nikoli ne z enim škafo v vode vsim senožetom, kolikor jih je v jezeru, škodoval ni. Kaj more

*) Radi smo vzeli v „Novice“ vse to, kar nadpis pričujočega sostavka obsega, ker od druge strani razjasnuje potrebne poprave. Drugi del pa, ki se ne ujema z nadpisom tega sostavka, smo izpustili, ker ne podere tistih opazk, ki so bile memogredé v 16. listu gotovo le iz dobrega namena pri-stavljene. Treba, da včasih eden družega „brez sovraštva in jeze“ enmalo podrezamo; morebiti se vendar ktera berva ali kakošno korito popravi, ktera cesta predela in kakošna soseska enmalo zdrami; nihče pa tudi časti ne jemlje hvalevrednim županom, ako očituje nečimerne, saj v nobeni službi in v nobenem stanu nismo vsi angeljci. Žalostno pa je to, ako se povsod in povsod le od zaslužka govori, kakor da človek, ki v družbi s svojimi bližnjimi živi in ne samotari v kakošnem gojzdu, bi ne imel nobenih dolžnost brez plačila. Kako nam more vlada soseskine zadeve izročevati, če jih sami nočemo opravljati in sami nočemo se bolj svobodno gibati! Vemo, dobro vemo, da s takimi opravili je dosti težav, sitnost, sovraštva, in da bi župan včasih raje šel na Grintovec kamnje tleč, kakor se s svojimi sosedi ukvarjati, — al kaj bo: če bi v prid svoji soseski in sebi v čast ne preterpel nobeden tacihi sitnost! Nadjamo se, da kot pameten mož nam bote poterdili vse to.

Vred.

škodovati jéz, če je toliki kakor gora, ako pa je konec jéza zadosti in več ko dvajsetkrat zadosti prostora, kader voda na jame priteče in s celim jezerom vred jih zalije. Saj nam Jezercom voda več škoduje kakor vsim drugim — zakaj mi vsi imamo skor vse zemljiša nar nižje. Al bi ne bili preveč slepi, ako bi sami sebi škodo delali? In ravno mi dolenji Jezerci smo pri trebljenji jam že prav veliko storili, in še zanaprej bomo mogli delati, ako hočemo ob jezeru živeti. Ne vém tedaj: ali smo po pravici zaslužili grajo v 16. listu „Novic“?

Jezerec.

Ogled po svetu.

Švajcarske vasi.

(Konec.)

Vertič pred hišo ji je lišp pa veselje, ji ne prizadeva nobenih stroškov, temveč donaša še lepe dnarce; pridne gospodinje ali njih hčere v posode presajajo iz cvetnjaka rože, rožmarin, karanfile, božilko itd., in jih ob teržnih dnevih v bližnjih mestih lahko prodajajo. Švajcar spravlja vse v dnar; nič mu ne odide, kar bi mu utegnilo v dobiček biti.

Ti cvetnjaki so tudi prav pametno osnovani; razum cvetic imajo nekteri v sredi še prostorček za nasadbo mnogotere zelenjadi, za redkev, persil, česenj, majoran in kar koli v kuhinjo služi. Ti vertički so vedno lični pa kaj prijetni, ker jih gospodar ali gospodinja pridno gleštata, po gredicah plevéla rasti ne pustita, cvetice prijetno razdelujeta, vežeta itd. Res so ti cvetnjaki kazala zvunaj hiše, da notri v hiši stanujejo pridni ljudje.

Lepo je že viditi, če le ena cvetlica pred hišo ali pred oknom stoji. V teh vertičih pa jih je mnogo zasajenih; nahajajo se v njih celi germiči vertnih rož; tudi georginije in druge novejšje cvetlice; gredice pa opasujejo z vertnicami, trobenticami, mačohami, zvezdnicami itd.

Kako je pa vse to pri nas?

Čeravno je pred hišo ali poleg nje kaj prostora, ki je vés pripraven za ličen vertič — kaj večidel nahajamo na tem prostoru? Kamenje, čepine, smeti, koprive, kak pokvečen bezeg itd., da se gnjusi memogredočemu viditi tako nesnago. Ko bi gospodinje naše in njih ljubeznjive hčerke pomislile, da od lepega vertiča pred hišo se sklepa na snažnost prebivavcov v hiši, da se koj zvunaj hiše pozná, jeli so hišniki, posebno ženske marljive ali ne, jeli marajo za čednost in lepoto, jeli znajo kaj ali ne znajo ničesa; ko bi — pravim — to pomislile ljube rojakinje naše, gotovo bi se bolj ko dozda poprijele prijetne vertnarije, namesto da se lišpajo le same sebe in se ob nedeljah postavljajo na ogled.

Poreče pa ta ali una ženica: „Kaj pa še? Ali nimamo dela dovelj, da bi verh tega z vertnarijo se pečale? Tudi ne znamo gleštati cvetic, ker se tega nismo učile.“ — Dušice moje! slabo se izgovarjate. Ne mislite, da ne vémo, koliko imate opraviti. Rečemo vam pa: komur je mar, kaj hvalevrednega storiti, ne manjka mu časa nikoli, in kdor se želi kake reči učiti, se je lahko naučí. Cvetlice saditi ali sejati ni celó nobena copernija; naučí se človek te malenkosti v kratkem; zakaj pa drugi ljudje znajo to? Odgovor: zato, ker jih to veseli, in ker so vajeni delati potrebne opravila ob pravem času, v tem pa tudi ne zane-marjati ničesa, kar je lepo in prijetno. J. Š.

Jezikoslovni pomenki.

Besedi „Epidemie“ in „kuga“ pred jezikoslovno sodijo.

V nemško-slovenskem delu našega slovnika, ki se, kakor je našim bravcem znano, sedaj izdeluje in prav marljivo izdeluje, smo si prišli pri besedi „Epidemie“ nekoliko navskriž.

V rokopisu, ki ga je gosp. vrednik Cigale iz Dunaja poslal, je pri besedi Epidemie stalo: „podeželna,